

Inserati se sprejemajo in velja
tristopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
16 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se
cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, ne frankovana
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema upravništvo
administracija in ekspedicija na
Starem trgu h. št. 16.

SLOVENEČ.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrto leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrto leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošilja.
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na Stalnem trgu
hiš. št. 284.

Izhaja potrikrat na teden in sicer
v torek, četrtek in soboto.

Judje in Turki.

Po vsem omikanem svetu, pri vsih narodih se je jelo kazati sočutje z nesrečnimi kristjani na Turškem, ktere je živinsko ravnanje z njimi spravilo do očitnega upora z orožjem; vsem in povsod se smilijo ti trpini, vsak jim privošči svobodo, ki gré vsakemu človeškemu bitju, stvari, ktero je Bog vstvaril po svoji lastni podobi. Vse to povdarjamo še enkrat — želi trpinom človeško osodo, ne živinske, kakoršna jim je bila do zdaj, — le judje ne, le judje hočejo, da nesrečni rod turških kristijanov in Slovanov ostane še dalje v živinski sužnosti, v robstvu na veke! Da to hočejo, kažejo po svojih listih, ki so po vsem „bolj turški, kakor Turki sami.“

Od kod ta čudna prikazen?

Ni ga hujšega sovražnika krščanstva, posebno slovanstva, kakor sta jud in Turek. Ona sta zakleta sovražnika in najhujša preganjalca krščanstva in ker enako načelo, enako mišljenje dela prijatelje, sta tudi med sabo najgorkejša prijatelja. Lastnosti so jima skoro enake. Niti Turki, niti judje nista delajoča naroda, oboji so podobni onim ropnim ticam in živalim, ki se rede le o tem, kar drug pridela. To naj bo v kratkem dokazano.

Jud je trgovec, t. j. on živi in bogati s tem, da druge prevari, da prodaja dražje kakor kupuje, zahteva za kako reč več, ko je vredna, nasprotno pa kupuje boljši kup, nego je stvar vredna. Pri tem se vé, da rabi vso zvijačo, kar je ima, tedaj o poštenosti nima pravega pojma. Ravno zato pa je nevaren vsem poštenim narodom, posebno kristijanom, katerim je poštenost zapoved vere.

Znano je, da povsod, kjer so se judje naselili in razširili, se je to zgodilo drugim narodom na kvar. Le ozrimo se po Ogerskem, Poljskem, Ruskem; tam je vse v rokah judov in prvotni krščanski prebivalci so po vsem izsrkani. Jud namreč se ne loti poljedelstva, ker rokam žulje dela, niti kake druge navadne obrtnije, on dela z denarjem; kako? to nam kažejo gori imenovane dežele. Po pravici so se tedaj vse evropske države branile judov, dokler so se mogle.

Kako „pošteni“ so judje, to je znano po več sodnijskih obravnavah. „Germania“ n. pr. ma dopis s Krakovega, v katerem se pripoveduje ta-le lepa dogodka. Mesto Osviečim ima to nesrečo, da se je v njem naselilo jako mnogo judov. Razen denarja temu ljudstvu diši pa tudi čast, ker vé, da je čast navadno tudi mast. Zato so si prizadevali judje dobiti v roke mestno starešinstvo, kar se jim je po znanih „poštenih“ sredstvih posrečilo. Ali kaj se zgodi? Od 22.000 gld., ktere je mesto imelo v obliacijah, ni zdaj nikjer nič; zginilo je dalje še 12.000 gld. po judovskih mavhah in pri vsem tem so naredili judovski očetje še 20.000 gld. dolga. Meščani so godrnjali in zahtevali preiskavo, kateri so se pa „očetje“ znali umikati do zdaj. Še le vsled podkovane pritožbe do deželne vlade levovske, ktera je poslala posebno komisijo tje, se je pričela sodnijska preiskava zoper očete poštenjake, ki menda zdaj ne bodo ušli zasluženi kazni.

Judje so toraj od nekdanj napovedali vojsko krščanstvu ne z mečem, ampak s svojo prirojeno zvijačnostjo; Turek pa kristijane od nekdanj preganja še tudi z mečem, dasiravno je moč njegova že zelo zajezena. „Večni boj

krščanstvu!“ je obojih geslo, zato med njima tako prijateljstvo. Vrh tega tudi Turek ni poljedelec, on je lenuh, najraje lenobo pase pri obilni jedi in pijači in različnih strastih. Ko je z vse Evrope nosil plen skup, je tako življenje še šlo, zdaj pa, ko je nastopila dōba dela, ko velja pregovor: „Kdor ne dela, naj tudi ne jé“, ko lenuha glad tare, zdaj to ne gre več tako lahko; zato pa molze, stiska in zatira tiste, do kterih ima še oblast, in to so ubogi krščanski in slovanski trpini pod turško oblastjo. Da bi šlo po njegovi volji, bi Evropa kmalu ne bila nič drugega, ko veliko bivališče služnjih, med kterimi bi bili le Turki gospodje. Če pa bi se judom posrečilo doseči, kar želé, bi bilo bogastvo vse zemlje v njihovih rokah, vsi drugi narodi pa bi glada mrli.

Iz teh zadnjih stavkov je vsakemu lahko umljivo, da sta jud in Turek rojena in zakleta sovražnika vseh drugih narodov, da sta tedaj na poti razvoju in sreči vsega družega človeštva. Turek pušča za sabo robstvo, služnost, on je meja vsi omiki in svobodi; za judom pa hodi revščina, uboštvo, siromaštvo. Tedaj pomenita ta dva naroda smrt, pogin vsem drugim narodom, ona sta črva, ki ne pustita kviško drevesu svobode in blagostanja, marveč mu razjedata srčni stržen.

Politični pregled.

V Ljubljani, 1. septembra.

Avstrijske dežele.

Cesar so se 2 dni mudili v Budapešti. Okoli 20. sept. se podajo v Gödöllő, kamor pride tudi cesarica z nadvojvodinjo Valerijo. — Cesarjevič Rudolf pa se je iz Išla podal

Zajetje mej Čerkesi.

(Po rusk. minist. čas. notr. zadev popisal Leop. Gorénjec.)

(Dalje.)

Na večer — po težavnem poti, po tesnih razjedah pridemo čez visoke gore v sosedstvo groznih Čečencev, najdivjejšega in najvojevitjega gorskega rodu. Tu so naju, kakor popreje, prikovali, — kakor popreje, tudi zdaj žensko tuljenje nama nij dajalo miru — in nestrpno sem čakal, kaka osoda se mi odloči. „Pripravi se Rus, jutri zjutraj —“, — opomni mi grozni lka, ko zvečer s Hamurzinovim bratom vred stopi v mojo ječo, da bi mi še enkrat okrog vratu obesil strašne verige. „Pripravi se,“ — prešinil mi je tješilen glas drobovje.

Grozno so zarožljale verige, ki je Hamurzinov brat spustil jih na tla, ko je bil pripel mi jih okrog vratu. Odšel je in zaprl duri. Mene se je mraz lotil, moj tovariš je jokal in molil; tudi jaz sem se zamikal v Boga — in

poprejšnji mir je sprijaznil se z mojo dušo. Prosil sem ga še, da bi pozdravil moje tovariše, če se utegne popreje sniti z njimi. Temno je bilo in povsodi mrtvaški tiho. Vsled utrujenosti sem zaspal, a mučeče prikazni so me plašile, da sem se probudil. Čelo mi je gorélo, ustna sem imel suha, jezik mi je lepel na nebi, mraz me je tresel. Zrak je bil v najinej koči ulažen, noč pa je bila zelo hladna. Rad bi se bil zavil v plašč: zbiral sem ga, a v tem zatipljem — ključ! — ključ najinih verig! Jaz sem se tresel, jaz nisem veroval ni sam sebi, zméle so se mi bile misli, nijsem bil več v svesti si.

„Ljubi tovariš! prijatelj! brate! oteta sva — to-le je ključ! Tiho, ni žugniti ne smés!“ To je bilo vse, kar sem mogel spregovoriti prijatelju. Menil je, da sem zmóčen. Ali ko sem brezi verig stal pred njim, polastila se je nesrečneža nesvest. Razklenil sem mu verige in pomočil sem ga z ostalo vodo, da je prodramil se. Kukavno bivališče, kakoršna so vsa kočujočih Čerkesov, izpodkopala sva pod durimi — in ob uri sva užé svobodna bila — in pod milim nebom. Kako vzvišen čut je navdušil

naju! Jaz sem poljubljaj zemljo, jokaj sem od same radosti, vés svét bi bil pritisnil na srce. To nenavadno osvobojenje iz zajetja je naju oba prevzelo tako, da sva jedva stopala, ali skrivnostna, usmiljena roka, pa Previdnost, ki je vodila jo, krepčala je oba. Znal sem, kako drzoviti so Čečenci, da so novcev lačni, kakor volk ovce, zato sem sklenil, da uberem pot k najbližjemu „aulu“ in da jih podkupim sam sebi na očetje s poštenimi novci. Nijsem dvmil, ali bodo besili za nama ali ne, za tega délj sem hitel, da bi brzo prišel v gosto lesovje ali globoko otlinje, da bi se vsaj na nekoliko časa skril. Ali o svitu so najine stopinje po travi bile jako znatne, ločila sva se prijatelj in jaz, pa pogovorila, da se dalje v lesi zopet snideva. Šel sem torej sam naprej a moči so me zapuščale; ustavim se in ozrem nazaj, toda pritatelja nijsem več videl: skril se je bil v grmovje. Moje stopinje so se dobro poznale. Ojačim se in dalje po suhem brstji, mimo grmovja in napósled po kamenji črez potok odidem tako varno, da nikakoršnega znamenja nij bilo za menoj. Ali da-si sem srčan bil, vendar sem do céla opešal; moji

30. avgusta v vojaški tabor pri Brucku ob Litavi.

Hrvatski sabor je bil 30. avgusta sklenjen. Najpoglavitejši vzrok temu je menda upor ercegovinski, ki tudi na Hrvatskem vznemiruje srca in je dal dr. Ma k a n c u priliko staviti že nekaj interpelacij. Vlada pa nikakor ne želi, da bi se kdo glede Turške vtikal v njeno politiko. Pred sklepom so se stavile še nekatere interpelacije, potem pa je dr. Ma k a n e c naznanil, da se poslanstvu odpove. Po volitvah za ogerski državni zbor se je še sklenilo, da predsednik in njegov namestnik saborovo adresu izročita Njegovemu Veličanstvu, potem pa se je sabor razšel.

Vnanje države.

Ercegovinski vstanek se je razširil do Novega Bazara. Srbski prostovoljci pod vodstvom grškega popa Žarka Lesevića so med potjo iz Višegrada v Novi varoš otepli Turke in jim vzeli 400 konjиков, streljiva in 100 tovorov. Potem so oblegali Novi Varoš in ga večidel požgali. Turki se zbirajo v Senici. Trdnjavo Drino uporniki oblegajo in hočejo posadko turško z izstradanjem prisiliti, da se bo vdala.

V Trebinje je čez Ljubinje na večer 29. avgusta prišlo 1000 turških vojakov, ne da bi bili uporniki to o pravem času zapazili in jim zabranili. Višji poveljnik, Ljubobratić, je bil pri shodu v Koširevem samostanu, kjer so po poročilu „W. Tagbl.“ kneza Nikica oklicali za vodja vseh ercegovinskih upornikov, kar je knez tudi neki sprejel. Ker se je med tem posadka v Trebinjah pomnožila, bode mnogo težavnejši Turkom to silno važno mesto vzeti. Pa uporniki hočejo Ljubobratića neki siliti, da mesto prime.

M e h m e d A l i - p a š a, poveljnik turške vojne v Mostaru, je 28. avgusta prišel v Dubrovnik, od koder se je podal v Albanijo, kjer je mnogo Turških vojakov stopilo na suho, ker vlada tudi Albancem nič kaj ne upa.

S e l i m - p a š a je iz K l e k a s 3 batalijoni od upornikov nič ne nadlegovan prišel v Mostar.

„O b z o r u“ se poroča, da je vstala tudi Bolgarija. Tuji naseljenci v Bukrežu se vsled tega odpravljajo na odhod.

Kako si Turki pomirjenje mislijo, kaže oficijozni telegram, ki cinično naznanja, da je v Bosniji vsa dežela od Une do Save zapuščena, ker so kristijani pobegnili v goré čez mejo otevši, kar se je oteti dalo. Turki so za

njimi vse pokončali in opustošili. Na ta način je tu upor zadušen in dežela pomirjena. Tako si tedaj Turki mislijo mir; kedar ne bo na Turškem nobenega kristijana več in tam, kjer jih je kaj bilo, vse v razvalinah in pokončano, takrat bo Turčija mirna. To pač ustajniki že davno vedó. Sploh pa se lahko opazi, da oficijozni telegrami z veseljem poročajo o kaki turški zmagi, če le morejo; ustajnikov zmage jim niso po volji, zato zadnji čas večidel molče.

Turki so 28. avg. pri Topolu prišli čez mejo avstrijsko, tam umorili več pastirjev in odgnali veliko goved.

Na avstrijsko stran je dosedaj pri Gra-diški pribežalo 1849 družin (12.533 oseb) s 6000 govedi, 459 konji, 2700 prašiči in čez 2000 ovčami, v banskem okraju pa 5670 ljudi s 5000 govedi, 500 konji in 3000 prašiči.

„Pol. Corr.“ naznanja, da namesto De-viennea je Francoska za posredovalno komi-misijo imenovala bivšega vice-konsula alban-skega, Dozona, tudi Angleška je poslala svojega zastopnika. Avstrija pa Nemčija neki želite, da se Bosna in Ercegovina dá knezu Nikici, Ru-sija pa se poteguje za srbskega kneza Milana.

Na srbski meji so Turki pomnožili straže. Pa tudi Srbi se zbirajo. Pri Šabacu jo okoli 2000 srbskih vojakov, ki se pridno vadijo, in tudi pri Črnibari je zbranih več vojakov, ki varujejo mejo. Vstajniki zaupljivo od srbske skupščine pričakujejo pomoč. Sliši se, da bode skupščina od kneza v adresi zahtevala vojsko.

„Novice“ prinašajo sledeči **Razglas dalmatinskih gospá.** Punt v sosednji Ercegovini je prisilil preveliko število nesreč-nikov, da si iščejo pribežališča pri nas. — O-ne-mogli starci, slabe žene, nedolžni otroci na trópe vsaki dan beže, da se umaknejo vojskinim strahostim. Véli, strgani, oslavljeni pohajkujejo po naših ulicah, proseči s pogledom ljudske ljubezni, bratovskega usmiljenja, božjega mi-lo-srčja. — Njihovo žalostno bitje jim bo še težje, kadar pride zimski čas, ker zoper zim-ske nadloge ne brani nobena streha, ne zakriva nobena cunja, ne krepi nobena jed. — Pustimo vladam, modrosti in vesti ljudi, naj poskušajo vse mogoče storiti, kako da bi stalno na bolje obrnili njihovo prihodnjo osodo; ali mé žene, zložimo se, da priskočimo v pomoč njihovi sedanji žalosti. Naši glasovi ne bodo ostali brez vspeha, ampak odjeknili bodo v srcu vsake matere, vsake neveste, vsake hčeri. Če nas tudi previdnost božja ni namenila za to, da ravnamo

verjen sem bil, da sem sam na svojo otetje učinil vse, kar sem mogel, in tješil sem se, da nebesa to zahtevajo. Ne daleč od svojega prostora zagledam dve izpodrobljeni drevesi, zlezem mé-d-nji in ležem na zemljo tako, da me nij lahko zagledal nihče. Vse, kar sem po-čenjal, — vse je bilo le nekako slučajno, na otetje nijsem več ni mislil. Zdajci je cela jata mojih pregnjalcev prebrodila potok in na vse strani razkropila se po lesi. Trudne Čerkeske so posedle na izpodrobljeni drevesi, okrog so begali lajajoči psi, ali vendar se nobeden nij približal mojemu zatrepu, kder so Čerkeske počivale in goreče razgovarjale se. Minolo je bilo četrť ure. Odhajale so ženske dalje; ali ena je ostala na mestu s sinkom vred, ki je suho brstje metal na razbrskan ogenj; čisto se je približal debloma, meju kterima sem ležal, a ko je kos skorije hotel odčehniti, zmaknila se mu je čapka z glave meni na oči. Segne pó-njo in zagleda me.... Prestrašen vskrikne: „Kapitan, kapitan!“ Tako so mi rekali v „aulu.“ Čerkeska nemudoma pobegne — in na vse grlo je kričala: „Kapitan! ka-pitan!“ (Konec prih.)

z osobami ljudstev, vendar nas je obilno na-darila s tem, da nam je podelila sladko opra-vilo, olajševati ljudska trpljenja in zgolj ljubezni, usmiljenja in požrtvovanja.

V ta namen so misile podpisane, da so dolžne razglasiti se za predvodnice združbe, ki bi skrbela na vse mogoče načine, kako da bi se vsaj nekoliko zboljšal nesrečni stan teh žalostnih begunjcev.

Vsaka kakoršna koli pripomoč v denarji, ki se ali izroči le na enkrat, ali pa daje na obroke, dokler revežem ne bo dopuščeno vrniti se k svojim domačim ognjiščem, — vsaka ka-koršna koli obleka, da se ž njo pokrijejo, — vsaka kakoršna koli jed, ki jih more nasititi, — vsako kakoršna koli pohištvo ali posoda, ki bi moglo služiti materam nesrečnih otroči-čev, — vse, vse bode sprejeto od podpisanih z enako hvaležnostjo, ter hitro in skrbno raz-deljeno.

Privoljenje dotičnih oblasti drugzega ne be moglo storiti, kakor to, da potrdi podvzetje, katero bo imelo svoje plačilo v zadovoljnosti svoje duševnosti, v hvaležni solzi tistih, ki bodo prejemale dobrodelstva; v blagoslovu tistega Boga, ki je razglasil ljubezen bližnjega za po-glavitno podlogo krščanske vere.

V Dubrovniku 20. avgusta 1875.

Ana Banac, Joza pl. Bersa, Toda Bošković, Dragojla pl. Giulli, Fila Fabrović, Ana grofica Pucić (omožena) za Gjorgjića, Mila Grkavac, Dragojla Kaznačić, Ivanka baronica Lichtenberg, Matilda pl. Saraka, Ora Šarić, Križa Serragli, Luca Zore.

Srbsko skupščino bode knez še le te dni odprl, ko bode ministerstvo za trdno sestavljeno. Dosedaj se je bila le sošla, da je volila odbor za potrjevanje volitev.

Telegraf naznanja sledeče ministerstvo: Predsednik Stefća, notranje zadeve Gruić, vna-nje Ristić, pravosodje Radivoj Mihajlović, vojno obrist Tihomir Nikolić, denarne zadeve Jova-nović, veronauk Stojan Boskočić. Tedaj ni po-stal Ristić vojni minister, kakor se je sploh pričakovalo.

Ruski car se je 29. avg. podal v Moskavo.

Na Španjskem so Karlisti zgubili trdnjavo S e o d e U r g e l, ki se je zarad po-manjkanja vode 29. avgusta vdala Alfonsistom. Število vjetih Karlistov znaša 800 mož, med kojimi je 100 častnikov, general Lizaraga pa škof urgelski. V trdnjavi so našli 2 Kruppova in 20 starejših topov, le malo streljiva pa mnogo živeža.

Izvirni dopisi.

Iz Loke, 28. avg. Čisti, bistri zrak, lepa lega in prijetna okolica privabi vsako leto kolikor toliko ptujcev na poletje v Loko. Le-tos je videti ptuje gospóde še več, kakor po navadi. Največ je laških družin. Kako neki to? Gotovo poznajo laški krogi v Trstu, Gorici in Reki naravne prednosti tukajšnjega kraja po-sredno ali neposredno po učenkah loške nunske šole. Letošnje šolsko sporočilo pové, da med 130 učenkami notranje šole je blizo 40 Lahinj iz omenjenih mest. Na ptujem se ne živí za-stonj. Lahko si mislimo, da pusté ti ptujci precej denarja v Loku. Tudi okoličani so na dobičku. Lahko spravijo v denar vrtné in polj-ske pridelke. Kdo me more zavriniti, ako rečem, da hvala za to gre kolikor toliko loškemu nun-skemu samostanu?

Tudi bela Ljubljana pošilja goste v pisano Loko. Ne dotikaje se drugih, hočem vzeti pod pero le onega znanega profesorja Heinricha. Dobro se še spominjam, da je ta nemški pri-siljenec nekdaž Kranjsko imenoval „svinjsko“

obtolčeni, odrapani bosi nozi šte jedva pre-mikali se dalje; tresel sem se od samega mraza; da bi laže bežal, popustil sem plašč v ječi, le v košulji in v svitcah, — da, celó brezi čapke sem pobegnil. Po vsakem koraku sem bil slabotnejši, a jedva sem se užé premikal dalje, kar zaslišim strašno vpitje. Kričali so Čerkesi, vpile so njih žene, vreščali njih otroci, psi pa so prikladali in ščeketali, — psi, ktere so bili spustili v les, zato da bi naju osledili. Čerkesi svoje pse rabijo za to, da jim zasle-dijo sovražnika, pa da „aule“ varujó nenadnih napadov. Po nekaterih trdnjavah mej gorami tudi mi imevamo te verne tovariše in sleduhe, ktere po noči izpuščamo iz trdnjav, ti zvesti stražniki pa begajo okrog njih in sè svojim lajanjem naznanujó, da se vrag bliža.

Zbog radostnega krika, ki je nenadoma razlegnil se po lesi, menil sem, da je sovražnik prišel mi na sled, in vsako minoto sem Čer-kese slišal, da bliže mene kričé. Nogi ste se mi izpodtikali vsled same utrujenosti in vsled strahu, da zopet utegnem krutemu vragu priti v pesti. Zgrudim se k nekemu opaljenemu deblu; tã sem hotel čakati svoje osode; pre-

deželo, „Schweineland“. Kako neki to, da mu je ta „svinjska“ dežela tako nestpriljiva, da še celó med šolskimi počitnicami ne more prebiti brez kranjskih „otrobov“? Kaj ga je nagnilo priti počitnikovat v Loko? Morda je kaj slišal zvoniti o loški „Feuerwehr-i“, ki se boje tukaj snuje? Brž ko ne bi jo bil rad on poblašil v imenu vseoblašilnega prusaštva, čegar fanatičen apostelj ima čast on biti? Ali, prepričal se je lahko, da snujejo znani „junaki“ požarno stražo le na papirji. Morda bom pozneje v kakem dopisu to stvar natančneje pojasnil. G. Heinrich je pa zelo iznajdljivega duha. Kakor ve in zna, poišče si priliko, da dobi dušek njegov „furor teutonicus“. Zamaknjen v nemčurstvo in bismarkijanstvo je izustil v preroškem duhu pri neki priliki mogočne besede: „Čez sto let tukaj ne bo slišati slovenske besede“. G. Heinrich, profesor zgodovine, je to prerokoval in — zgodilo se bo. Nenasitljiva tevtonska napihnjnost je napovedovala pogin slovenskemu narodu že tolikokrat, da se morajo takemu prerokovanju posmehovati že vrabci na strehi. Gotovo so tudi g. Heinrichu čivkali „bravo“, ko je dal omenjeni preroški glas od sebe. Morda je pa Heinrichov preroški duh res tako nezmotljiv, da mu sam verjame. Pustimo mu to vero.

Čudno je osvetil ta prusaški Mahomed svoj značaj pri drugi priliki. Pokazal je, da med Slovenci bi rad zbasal v svoj želodec tudi slovensko duhovščino. Ali bi jo pohrustal za „fruštek“, ali za kosilo, tega ni povedal. Menda bi se mož rad kaj odebelil; kajti po njegovem obrazu soditi, mu nič posebno ne teknejo „otrobi“ kranjske „svinjske“ dežele. Bil je 24. t. m. v neki poštteni krčmi. Dobi tam zbrano družino, v kateri je bilo tudi nekaj ljubljanskih gimnazijalcev in abiturijentov. Brž jih začne obdelovati, naj bi se zlasti pevci vdeležili neke veselice, ki jo je on s pomočjo družih snoval v krčmi pri Balantu. Ti se zgovarjajo, da niso vajeni zahajati v take družine. Nagovarja jih nadalje in pravi med drugim: „Sie sind ja so ein Bürger, wie ich, die Schule ist für jetzt im Hintergrunde. In honetten Gesellschaften können Sie immer erscheinen. Hören Sie nur nicht auf alles, was ihnen die Pfaffen zureden.“*) Zdaj preskoči s svojo fantazijo na drugo polje in modruje proti — ne vem prav — kateremu dijaku: Zwei Wege sind Ihnen offen, Sie werden entweder ein Pfaff, oder nicht. Ich hatte nur 13 Zwanziger, als ich das Gymnasium absolvierte. 11 Zwanziger verbrauchte ich für die Reise nach Wien, zwei sind mir geblieben, u. doch bin ich jetzt Professor Heinrich.“

Ta pridiga puslušalcem menda ni segla globoko v srce, toraj sklene z besedami: Sie werden wahrscheinlich ein williger Diener der Frau Pfarrersköchin werden.

Fej te bodi! sem nejevoljen rekel, ko sem slišal to od tacih, ki so bili vsega priča. Znanje se vede včasih tako, da bi mu človek prilastoval vsaj nekoliko gramov društvske olike in opiljenosti. Tu je pa prodajal tako surovost in brezobzirnost, da mora presedati celo navadnemu gorjancu. Naj bi vendar vzel v roke knjigo „Uiber den Umgang mit Menschen von Knigge, „in naj bere, zdaj ko ima čas, n. p. §. 59. v I. poglavji, ki uči, kako treba obnašati se na ptujem kraju pri ptujih ljudeh. Ta knjiga ga bode tudi podučila, kako se govori o duhovščini. §. 28. I del bo zanj prav podučljiv. Pri Ločanih duhovnik ni „Pfaff“, kolikor jih jaz poznam. Naj gre g. Heinrich

svojo „kocasto kramo“ prodajat drugikrat kam gor v njegov priljubljen „reich“, morda ga tamgori postavijo v zgled honetnega obnašanja.

Kaj pa pravite na to, da vpričo dijakov blati duhovski stan? Se ve, da blato njegovo se ni prišlo, ampak vanj odletelo in ga čudno umazalo. Kajti njegove prisiljene prihuljenosti so menda dijaki do grla siti in ga le spoštujejo, kakor terja zveza med učencem in učenikom sploh. Prašam vendar, ali ni to Heinrichovo hujskanje zoper duhovski stan ne le za učitelja sramotna ogitacija med dijaki, ampak početje, vredno disciplinarne preiskave? Čast učiteljskega stanu, in pa dijaška korist terjate vsaj po mojih mislih, da se temu predrznemu človeku rogovi malo potolčejo. Uboga slovenska mladina, ki mora to nadlogo imeti za učitelja!

Iz Rakitne, 30. avgusta. (Skopuhova smrt.) V noči od 12. do 13. avgusta se je v tukajšnji župniji 70letni fant, Matija Mikuš, obesil na vrvi, s katero je bil voz sena povezan, tako da je skoraj klečel na vrvi ob vozu visel. Čudno je kaj tacega na deželi slišati, toda, kdor je značaj Matija Mikuša dobro poznal, se temu samomoru ne bo ravno čudil. Bil je namreč skopuh prve mere, v denar, sosebno srebrni tako zateleban, da mu brez njega ni bilo živeti. Imel je srebrnih tolarjev in starih dvajsetic za 430 gld., in tudi še pri ljudeh okoli 500 gld. razposojenih. Srebro je v škatli vedno sem ter tje prenašal, pogosto prešteval in vsako jutro gledat hodil, kjer ga je imel shranjenega. Za svoje potrebe si ni nikoli nič privoščil, akoravno so mu ljudje prigovarjali, zlasti njegova brata. Ali njegovo veselje se mu v silno žalost spremeni, ko mu 3. januarja 1873 nekdo srebro ukrade. Začel je tugovati, kaj bo na starost počel, kako bo zdaj živel, ko mu je srebro vzeto, in že takrat je marsikteremu se izustil, da se bo obesil. Tudi je samomor z obešanjem prej enkrat poskušal, pa je vendar bil po naključju od ljudi odvrtjen, dokler ni zločina v omenjeni noči izvršil. Da mu ni bila še ravno sila si življenje vzeti, priča to, da je v svoji skrinji zraven različnih ničvrednih reči in stare šare zapustil še dosti dobre obleke in 29 gld. 40 kr. gotovega denarja, pa okoli 500 gld. na posojilu. Vse to in zlasti še, da si je vrat z brisljo ovil, da bi ga vrv preveč ne drgnila, rezala in tiščala, dovolj kaže, da se je ugonobil s popolnim prevdankom in vso zavednostjo. Zato mu po cerkvenih postavah niti ne zvonilo, niti je bil po cerkvenih obredih pokopan, temuč so ga le štirje možaki vsled ukaza c. k. okr. glavarstva na pokopališči zagrebli. Ljudem se je tako studil, da še najbližnji sorodniki, kakor bratje njegovi, niso hoteli k pokopu na pokopališče. — Bog nas obvaruj vsake strasti!

Iz Kočevja, 26. avgusta. (Bog ga nesi.) Naš okrajni glavar, vitez Fladung, nas je tedaj zapustil. Ko smo slišali, da ima biti prestavljen, bilo je veselje skoraj splošno, le privrženci njegovi, katerih si je vedel nekaj pridobiti s svojo zavihanostjo, so se čuvši ta glas pogledovali. Škoda, da nas ni že prej zapustil. Ljudstvo je imelo to edino željo, da bi se nikdar več ne vrnil. Občno govorjenje po njegovem odhodu je, da je za ljudstvo v kočevskem okraju ob času razdelitve knježevih gozdov med posamezne občine premalo skrbel, ko je bil ud dotične komisije. Razdelitev je bila ugodna za kueza Auersperga, a ne za ubogo ljudstvo, in vendar bi morala prva dolžnost c. k. glavarja, kot zastopnika vladinega, biti, da zagovarja pravo kmetijstva proti knježevim uradnikom. Ko so cenili in delili gozde, je

ubogo ljudstvo dobivalo le grmovje, najlepši deli ostali so knezu.

G. Fladung je bil pravi paša v svojem glavarstvu, zvit kakor lisica, ki je vedel zabučeti: „Wacht am Rhein“ pa tudi milo zapevati: „Hej Slovenci“. Posebno je znal tudi župane pridobiti na svojo stran, ki so pijani slave, da se smejo greti na solncu svojega glavarja, ki se jim je globoko priklanjal in prijazno segal v desnico, kakor glavar celí okraj, tako so ti svoje občane pestili, da je ljudstvo zdihovaje pod težo svojih občinskih zastopnikov pogosto dejalo: „Kaj mu moremo, ker je s Fladungom v zvezi“. Zato pa menda ne bodeš videl okraja, s katerim bi bila imela novomeška „kresija“ toliko opravil, kakor s kočevskim za časa vit. Fladungovega glavarstva.

A tudi v tem ni imel vit. Fladung svoje popolne sreče; tudi tukaj mu ni šlo vselej, kakor si bi bil sam želel. Trdovratni župani so kmalo umeli njegovo gospodstvo, in ko jim je odpadla mrena z oces in so sprevideli njegovo početje, jih več ni bila volja se mu še vklanjati. A gospod se je potem srdil nad njimi, imenoval jih je telebane, ki nič ne umevajo in grozno je gromel nad njimi, ki so kaj opraviti imeli z njim. Tožil je večkrat sam, da ima samo dva župana v svojem glavarstvu, ki sta kaj vredna, in ta sta neki bila koprivniški in osivniški, ki sta mu zvesta ostala do konca, mu ljuba bila nad vse, mu k vsemu prikimala, pa opiraje se na veljavo glavarjevo svoje občane držala tako, da so čutili njuno mogočnost.

Fladung se je znal ponižati do tal, pa tudi vedel stopiti po konci in grometi, da je groza obhajala pričujoče. Kdor je le količkaj kdaj opraviti imel z njim, povedal vam bode, kako ponižen, kako prijazen je bil g. okrajni glavar, na rokah bi ga bil nosil, dokler mu je delal po volji; a gorje mu! kdor se je predrznil mu nasprotovati, letele so bombe njegove jeze na-nj, da so ga uničile. Svoje vohune imel je povsod, v cerkvi in zunaj cerkve, v krčmi kakor tudi v navadni hiši; še celo pod milim nebom, ko si se sprehajal, moral si molčati, bavši se, da bi te kameni ali krog pota rastoča drevesa ne ovadila vit. Fladungu, in gorje ti, če bi te bila zadela jeza njegova! Le še misli bile so svobodne.

Ko smo tedaj izvedeli, da nas ima zapustiti okrajni glavar, jeli smo dihati prostje polni nade, da se ga skoraj znebimo. Zato: Bog ga nesi!

Prav vam ga tedaj privošimo v Ljubljano. Tukaj je bil paša, tam mu boste malo bolj gledali na prste zavedajoči se bolj postave, ker ste v obližji glavnega mesta, kakor tukaj na deželi; vlada nam nevedé ni mogla bolje koristiti, kakor da je postavila vit. Fladunga v okraj, kjer se ljudstvo bolj zaveda svojega prava. Tukaj je bil višji gospod, pri vas več ne bode. Tako nevaren vam več ne bode, kakor je bil tukaj, ker ga boste spoznali.

Skušal si je veljave pridobiti tudi s tem, da je slutivši, da bode kmalo prestavljen, kakor smo iz zanesljivih virov izvedeli, vaškim možem pijačo kupoval, da bi ga pred odhodom vsaj ti hvalili: To ti je bil mož! Da so ga pri odhodu nekteri veljavni meščani iz Kočevja spremili in mu tudi z besedami kadili, naj se ne ponaša na to. Spremimo ga, dejali so nekteri, kakor smo izvedeli, da ga spravimo enkrat od tod, in se več ne verne nazaj. Naj ostane še tako v slavnem spominu med svojimi, med ljudstvom si prave veljave ni mogel pridobiti, in pomnilo ga bode, dokler bo živel sedanji rod!

*) Ali je mar hotel s temi besedami mahitati po ljublj. gimnaz. kateketih? Pis.

Od Drave, 31. avgusta. (Liberalen učitelj.) Rodile so slovenske gorice že veliko učiteljev, ki so bili izvedenci, umni in pošteni rodoljubi, vmes pa, se ve da, brez plev ne more biti, ker nobena pšenica ni tako čista, da bi plev ne imela. Gotovo pa slovenske gorice niso nikdar še rodile tolikega nemškutarja, ko je liberalni očitelj B., ki menda misli, da se je do silega nasrkal modrosti, če zna izračunati, koliko je „eins und zwei“ ali „viermal fünf“.

B. je bil učitelj v S. in njegova prva skrb je bila pozdravljenje „hvaljen bodi Jezus Kristus“ iz novodobne liberalne šole izbacniti, kedar liberalni gospodek v šolo stopi. Čudno se mi je zdelo, da se je stari nadučitelj pustil od mladička pregovoriti! Otroci morajo le vstati in molčati, dokler se mu ne poljubi reči: „Setzet euch, meine Herren!“ Ta liberalni mož je postal nadučitelj v Puščavi (ko bi le v Sibiriji hotel iti). Predstavil se je tamkaj vsim pohorskim magnatom in knezom podravskim, ter pri g. G. se ponašal: „Ich bin ein liberaler Lehrer“. Pošten g. G., akoravno Nemec po rodu, se je vendar posmehoval takej napih-njenosti.

Kdaj bodo že naši gg. učitelji sprevideli, da pri treznem slovenskem ljudstvu ponašanje z liberalizmom nič več ne zdá, in da pravega moža veliko bolj kinča ponižnost in temeljitost, kakor pa ohola baharija in liberalne fraze!

Domače novice.

V Ljubljani, 2. septembra.

(Prevzvišeni nadškof goriški) mil. g. And. Golmajer pridejo jutri (3. t. m.) ob 4. uri zjutraj v Ljubljano k posvečevanju mil. knezoškofa dr. Janeza Krizostoma Pogačarja. Škof tržaški in knezoškofa krški in lavantinski pa pridejo najbrže še le v soboto. Posvečevanje se bode pričelo ob 9. uri v stolni cerkvi. Duhovščina pa se zbere o 1/2 9. ure v stolni zakristiji, kjer bode sleherni dobil tiskan red, po katerem se bode vse vršilo. Z dežele se je oglasilo okoli 70 duhovnikov.

(Umrl) je po deželi zelo znani g. Kašpar Želko, vojaški polkovni zdravnik pri 29. peš-polku, 45 let star. Umrl je bil pošten narodnjak. Škoda zá-nj. Naj mu bo zemljica lahka! — Pogreb bo danes popoldne ob petih od vojaške bolnišnice pričeniši.

(Dr. Razlag) se je v torek preselil v Brežice nazaj.

(Krasno monštranco) v gotičnem slogu je izdelal za neko cerkev na Koroškem g. Karol Bitenec, pasar na velikem trgu štv. 237. Monštranca priča o umetnosti in izurjenosti g. Bitenca v takih delih, ktere smo morali do zdaj po večem od drugod dobivati. Kdor jo hoče videti, ima še nekaj dni priliko k temu, g. Bitenec mu jo bo gotovo rad pokazal. Je res krasna in ima podobo gotičskega altarja; ob straneh sta v linicah sv. Peter in Pavel, na vrhu v liniji pa Mati Božja, vse lično in skrbno izdelano.

(V „N. fr. Presse“) je pisal znani ljubljanski dopisun neko brozgo, v kateri se izrazuje veselje zaradi imenovanja novih okrajnih glavarjev na Kranjskem. Dopisun pritrdi temu, kar smo mi nedavno že trdili, namreč, da imajo ta imenovanja političen pomen. Pajk in Schiwitzhoffen sta bila vpokojena zato, ker nista bila kos „ustaviti klerikalnih in narodnih agitacij“. Fladung in Vesteneck, znana energična moža — misli „Pressin“ dopisun — pa bosta temu kos. „Mogoče bi bilo, verjetno pa ni“ — poje čevljar v burki „Čevljar baron“.

— V litijem in ljubljanskem okraji je nemčurjem že davno odklenkalo.

(Občni zbori.) 23. t. m. ima svoj občni zbor, a) vdovsko učiteljsko društvo, b) Slovensko učiteljsko društvo, c) Narodna šola. Ta dan je najprej ob 8. uri sv. maša v mestni farni cerkvi pri sv. Jakobu. Ob 9. uri se začne zborovanje v omenjeni versti. Poročevalo se bode: a) o stanju društva, b) o prihodku in trošku pr. l. Potem pridejo na versto nasveti posameznih udov in volitve. Kdor misli kaj važnega nasvetovati, naj to poprej naznani odboru. Zborovalo se bode pri Virantu na št. Jakobskem tergu h. št. 139. „Učit. Tovariši“ vabi k obilni vdeležbi.

(Cesarske premije za konje) se bodo ta mesec delile: v Cirknici za politični okraj postojnski in planinski 3. dan septembra, — v Ribnici za politični okraj kočevski in črnomeljski 4. dan septembra, — v Mokronogu za okraja krški in novomeški 6. dan septembra, — v Ljubljani za politični okraj ljubljanski, litijski, kamniški in mestno občino ljubljansko 9. septembra, — v Bohinjski Bistrici za politični okraj radoliški 11. septembra, — v Radolici okraj kranjski 14. septembra. Povsod se delitev začne ob devetih dopoldne. — Več o tem zvedo konjerejci pri županih in podružnicah družbe kmetijske.

„Nov.“

Razne reči.

— Politično društvo „Gorica“ je poslalo 26. februarja l. 1874 v občnem zboru sklenjeno prošnjo za vpeljanje slovenske pripravnice za učiteljice do slavnega ministerstva za uk in bogočastje. Za odlokom dne 10. avg. 1875 je dobil predsednik društva odgovor na odposlano prošnjo tega zapopadka, da se je ustanovila v Gorici zahtevana šola s slovenskim in italijanskim jezikom.

— V Alojzijevejšče so v novo sprejeti: Berce Ant., Fertin Ign., Klemenčič Jan., Krek Fr., Majar Fr., Vilfan Jan., Maltin Ant., Zavudnik Karol, Stepec Ign., Bilic Ant., Rosina Fr., Zorc Janez. Prejšni prosivci ostanejo.

— Za okrajnega sodnika v Litijo pride g. J. Delpin, dosedaj okrajni adjunkt v Celji.

— Razpis učiteljskih služeb. Na c. k. učiteljskem izobraževališču služba glavnega učitelja za matematiko (glavni predmet) ia za nemški jezik ali prostoročno risanje (postranski predmet). Ako nastopi potreba, ima tudi podučevati na ženskem izobraževališču do postavnega števila ur. Prošnje c. k. šolskemu svetu do 12. septembra 1875. — Na 1. razredni lj. šoli v Polomu, v Morovčah in v Banjaloki (l. p. 450 gld.), in pri Fari (l. p. 500 gl.), učit. službe, na 2. razredni lj. šoli v Loškem potoku in v Sodražici služba 2. učitelja (l. p. po 400 gl.). Prošnje v 6 tednih dotičnim krajnim šol. svetom. — Na 2. razredni lj. šoli v Šentjerneju služba 2. učitelja (l. p. 500 gl.). Prošnje do 15. septembra pomnoženemu kraj. šol. svetu pri Šentjerneju. — Na 2. razredni dekliški šoli v Rudolfovem služba 1. učiteljice (l. p. 400 gl.). Prošnje do 5. septembra pri kraj. šol. svetu v Rudolfovem.

— Poštarske službe so razpisane: 1. v Starem Trgu pri Ložu je razpisana. Plača znaša 300 gld., pa 80 gld. vradne priklade in 900 gld. za vsakdanjo vožnjo med Starim trgom in Rakekom. Kavcija znaša 300 gl. 2. na Rakeku; l. pl. 300 gld., priklada 50. gld. pa 300 za manipulacijo in 360 gl. za vožnjo med Rakekom in kolodvorom. Kavcija 300 gold.

3. v Št. Vidu pri Vipavi. L. p. 200 gld. priklado 60 gld.; kavcija 200 gld. Prošnje se oddajo v 14 dneh pri poštni direkciji v Trstu.

— Za višjo kmetijsko šolo na Dunaju so razpisane 3 državne štipendije po 400 gold. Prošnje, katerim se pridene spričevalo dovršene gimnazije ali realke pa vbožni list se glasé do c. kr. ministerstva kmetijstva in se oddajajo do 15. sept. t. l. pri vodstvu dotične šole.

— Kolera še vedno razsaja v Siriji. V Bejrutu umrje vsaki dan po 10—12 ljudi. Prikazala se je tudi na Libanu. V Alepu umrje po 50 ljudi na dan, pa nič ne skrbé da bi se odpravila. Guvérner se je doma zaprl, predsednika, neki Italijan pa neki Nemec, sta jo popihala. Beguni so jo zanesli iz Alepa tudi v severno Sirijo, kjer se je pokazala v Orfi in Antabu. V Damasku pa in po nekterih drugih mestih je že močno ponehala.

— „Službeni reglement“ ali službeni pravilnik za c. kr. vojsko. Del I. Poslovenil s pomočjo c. kr. stotnika Andreja Comela Ignacij Robas, narednik c. kr. 7. peš-polka bar. Maroičiča. Tako je naslov knjigi 252 strani debeli, ki je ravnokar na svitlo prišla v tiskarnici družbe sv. Mohora v Celovcu. Da so take knjige, s katerih pomočjo je edino mogoče slovenskemu vojaku spoznati vojaške postave in pravila, živa potreba, o tem ni govoriti, marveč čuditi se je, da jih ministerstvo ne izdaja samo, marveč prepušča to prosti volji in darežljivosti posameznih domoljubov, kakor je na pr. g. stotnik Comeli, ki je izdelal in izdal že sam „Vojaško službo.“ „Službeni pravilnik“ bo tedaj slovenskim vojakom dobro došel, ker obsega med drugim tudi strahovalno kazensko pravo, vojaško pravo vojaško pravosodje in vojne člene. Slovenščina v tej knjigi je še dosti razumljiva za vsakega, želeli bi bilo le, da bi se bil pisatelj ogibal nekterih manj navadnih izrazov M: Ravno nasprotno! Kako piše Hermag. dr., Rusi, skor vse cerkvene cerkv. bukve! Sicer je knjiga ta vsega priporočila vredna. Cena jej je 35 kr. Dobivala se bo po vsih knjigarnah, ki tržujejo s slovenskimi knjigami.

Telegrafične denarne cene 1. september.

Papirna renta 69.65 — Srebrna renta 73.30 — 1860letno državno posojilo 111.80 — Bankine akcije 916 — Kreditne akcije 207. — London 111.70 — Srebro 101.60. — Ces. kr. cekini 5.27. — 20Napoleon 8.92.

Denarstvene cene. 31. avgusta.

Državni fond.	Denar.	Diago.
5% avstrijska papirna renta	69.60	70. —
5% renta v srebru	73.05	73.15
Srečke (lozi) 1854. l.	104.25	104.75
„ „ 1860. l. celi.	111.70	112. —
„ „ 1860. l., petinke	116. —	116.50
Premijski listi 1864. l.	129. —	130. —
Zemljiščine odveznice.		
Štajarske po 5%	—	—
Kranjske, koroške in primorske po 5%	—	—
Ogerske po 5%	81. —	81.25
Hrvaške in slavonske po 5%	84. —	84.50
Sedmograške po 5%	79.75	80.25
Delnice (akcije).		
Nacionalne banke	919. —	922. —
Unionske banke	85.10	85.30
Kreditne akcije	208.40	208.60
Nižoavstr. eskomptne družbe	700. —	705. —
Anglo-avstr. banke	109. —	100.25
Srečke (lozi).		
Kreditne po 100 gld. a. v.	164. —	164.50
Tržaške „ 100 „ k. d.	113.50	111.50
„ „ 50 „ „	56. —	56.50
Budenske „ 40 gld. a. v.	25.50	26.50
Salmove „ 40 „ „	35. —	36. —
Palffy-jeve „ 40 „ „	27.40	27.80
Clary-jeve „ 40 „ „	25. —	26. —
St. Genois „ 40 „ „	27.25	27.75
Windischgrätz-ove „ 20 „ „	22.25	22.50
Waldstein-ove „ 40 „ „	19.50	20.50
Srebro in zlato.		
Ces. cekini	5.27 ⁵	5.28 ^{1/2}
Napoleonsd'or	8.92	8.93
Srebro	101.85	102. —